

НОВА ІНВЕКТИВНА ЛЕКСИКА З КОМПОНЕНТОМ ЗЕТ- У СУЧАСНІЙ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ: НА МАТЕРІАЛІ ВЕБКОРПУСУ

Стаття аналізує нові слова з компонентом «зет-», що з'явилися в Інтернеті під час російсько-української війни. Використовуючи новий вебкорпус ПАВУК, було знайдено 64 такі неологізми. Стаття наводить приклади вживання цих слів і висловлює припущення про високу продуктивність компонента «зет-». Зазначається, що ці неологізми відображають соціальні та політичні зміни, спричинені війною. Висновки статті дають уявлення про роль неологізмів у мові та їх важливість для розуміння суспільних процесів.

Ключові слова: *неологізм, словотвір, вебкорпус, ГРАК, ПАВУК.*

The article analyzes new words with the “zet-” component that appeared on the Internet during the Russian-Ukrainian war. Using the PAWUK web corpus, 64 such neologisms were found. The article gives examples of the use of these words and suggests the high productivity of the “zet-” component. It is also noted that these neologisms reflect the social and political changes caused by the war. The conclusions of the article provide insight into the role of neologisms in language and their importance for understanding social processes.

Key words: *neologism, word formation, web corpus, GRAC, PAWUK.*

Сьогодні, в епоху швидкої комунікації та глобалізації, з'являється багато нових слів і термінів, що відображають зміни у соціальних та політичних процесах. Зокрема, важливим ката-

лізатором появи багатьох неологізмів стала саме російсько-українська війна. У цій статті ми проаналізуємо нові слова з компонентом зет-, які з'явилися в Інтернеті внаслідок російсько-української війни на матеріалі вебкорпусу ПАВУК.

Метою статті є:

- продемонструвати словотвірний потенціал нового кореня зет-, оскільки від нього за короткий час утворилося багато нових слів;
- показати потенціал ПАВУКа для пошуку неологізмів і дослідження української мови в інтернеті та порівняти його із ГРАКом.

Неологізація є закономірним процесом і, за словами Ф. де Со-сюра, не існує жодної мови, яка була б відсторонена від факту появи в ній нових слів. Процес «неологізації» є необхідним, щоб мова відповідала потребам суспільства на кожному етапі свого розвитку [1, с. 11].

Дослідження неологізмів було здійснено за допомогою нового вебкорпусу, створеного недавно — в березні 2022 р. Для його наповнення було відібрано новинні сайти, телеграм-канали, а також коментарі до таких статей у телеграмі, ютубі та ін. Укладачі намагалися створити таку колекцію, яка була б репрезентативною для всієї території України. Для цього було виокремлено джерела з різних регіонів України. Враховуючи те, що кожне додане слово датується конкретним днем, це дає нам змогу дуже точно відслідковувати появу та кількість вживань тієї чи тієї одиниці.

Якщо ж порівнювати ПАВУК із ГРАКом (Генеральний регіонально анотований корпус української мови), то тут важливо зазначити, що вони все-таки відрізняються. Важливо розуміти, що в ГРАКу зовсім інші тексти, більш літературно внормовані. До ПАВУКа ж потрапляють різного типу тексти, які є частиною саме інтернет-комунікації (статті з телеграму, коментарі з ютубу та інших соцмереж). Також важливим є те, що ГРАК оновлюєть-

ся двічі на рік (навіть найновіші тексти потрапляють туди із запізненням), тоді як ПАВУК оновлюється щодня. Також у ГРАКУ не можна відслідковувати додані слова за днем, на відміну від ПАВУКа. Відрізняється і морфологічна розмітка. У ГРАКУ застосовується тільки словник [ВЕСУМ, Рисін, Старко], тоді як ПАВУК працює на основі нейронної мережі (Stanza [Peng Qi]), що значно розширює потенціал останнього. Також у ПАВУКу є синтаксична розмітка, якої нема в ГРАКУ.

У процесі нашої роботи було створено запит, що дав змогу знайти всі слова з початковим компонентом зет-: [lemma="зет.*"&oov="true"]. Команда oov="true" дозволяє нам знаходити слова, яких ще немає у ВЕСУМі. Більшість знайдених слів будуть або з орфографічними помилками, або, власне, не позначеними неологізмами, які ми і шукаємо. Переглянувши список слів, ми зрозуміли, що більшість результатів — це слово «зетка», саме тому видозмінили наш запит для того, щоб вилучити цю одиницю з фінального списку. Це було зроблено для зручності опрацювання знайдених неологізмів. Тож наш запит отримав такий вигляд: [lemma="зет.*"&!lemma="зетка"&oov="true"]. Важливим на цьому етапі роботи було також перевірити слова, які можуть стосуватись нашого президента Володимира Зеленського та вилучити їх зі списку, оскільки вони мають зовсім інший сенс. Наприклад: *зетатура* (Встановлення зетатури йде чітко за планом), *зетиранія* (І українцям теж треба визначатись: за демократію вони, чи за зетиранію.) та ін.

У результаті дослідження ми отримали список із 64 слів. Найбільш вживаним, як уже було вище згадано, є слово «зетка» — мається на увазі літера латинського алфавіту «Z», яка стала символом війни в Україні для московитів. Деякі люди використовували цю літеру з метою підтримки військової агресії. Наприклад: *«Вони свої зетки як курка лапою малювали, що характеризує сьгоднішню армію РФ, раніше ми ліжка під нитку*

виставляли а тут головний символ операції каракулями зробили, — так і воюють».

Цікаво, що під час аналізу відібраних слів було помічено, що компонент зет- досить часто легко поєднується з іншими морфемами. Звідси можемо зробити висновок, що модель має високу продуктивність, цей компонент легко приєднується практично до будь-якого слова, подібно до інших лайливих або обценних коренів. Наприклад: *зетконтузія (...знаю купу людей, що навіть не дивлячись на сильну пропаганду зберегли розум і не отримали зетконтузію.), зет-техніка (Батьківщина-мати з гербом на щиті а в ногах купа розбитої зет-техніки і путлер в кайданах.), зетомафія (А хто сьогодні постив, що зетомафія вже тільки на периферії?), зет-канал (Думаю, що половину зетканалів ведуть неповнолітні), зетрашизм (...щоб навіть духом зетрашизму тут не пахло.), зет-аватарка (Що цікаво — на зетаватарках зазвичай такий ж самий фон стоїть.), зетмейл (за зетмейл дізлайк), зет-демонстрація (Кількість зетдемонстрацій там зараз перевищить кількість українських біженців.), та ін.*

Серед відібраних слів також було декілька прикметників: *зетхромосомний (А ти її знаєш, зетхромосомний?), зетошнотний (Коли вони повиздыхують зетошнотні створіння.), зетанутий (Хтось звернув увагу на те, що зетануті довбні почали вивчати мову?), зетівський (Зетівські машини, це не спасіння, це полон.) та ін., а також декілька дієслів: *зеткати (Зеткають, нють, нічого не роблять та ще більше нють.) та ін.**

Вартами окремої уваги є і випадки, де можна простежити морфонологічне злиття: *зетварюка, зетерор, зетелепень, зетошнотний та ін.*

Отже, у нашому дослідженні ми звернули увагу на нові слова з компонентом зет- у сучасній інтернет-комунікації, що виникли внаслідок російсько-української війни. Ми з'ясували, що ці слова використовуються для позначення тих, хто підтримує во-

рога внаслідок символічного використання літери латинського алфавіту «Z». Також ми зробили висновок, що компонент зет-має високу продуктивність, оскільки часто поєднується з багатьма іншими словами.

Список використаних джерел

1. Загородна Л. Т. Англійські та українські неологізми: творення та функціонування в медіа-дискурсі. Дипломна робота на здобуття ступеня магістра спеціальності «Філологія», ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша — англійська». Київ: НАУ.
2. Старко В., Рисін А. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ) як засіб NLP для української мови. *Галактика Слова. Галині Макарівні Гнатюк* / Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Вид. дім Дмитра Бурого, 2020. С. 135–141.
3. Qi Peng, Zhang Yuhao, Zhang Yuhui, Bolton Jason, Manning Christopher D. Stanza: A Python Natural Language Processing Toolkit for Many Human Languages. *Association for Computational Linguistics (ACL) System Demonstrations*. 2020.

Ресурси

1. Рисін А., Старко В. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ). Вебверсія 6.1.5-SNAPSHOT. 2005-2022. URL: <https://r2u.org.ua/vesum/>
2. ПАВУК: Польський автоматичний вебкорпус української мови https://rawuk.ipipan.waw.pl/query_corpus/
3. ГРАК: Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. Київ, Львів, Єна, 2017–2023. URL: uacorporus.org